

3.3.1. Domácí násilí

Pojem - Domestic violence

Definice: Mužské násilí proti ženám v heterosexuálních vztazích - (nutno rozšířit o násilí žen proti mužům a o násilí v homosexuálních vztazích)

Obecnější definice: Násilí v partnerských vztazích.

Ženy vzhledem ke svým vlastnostem a specifické roli tvoří samozřejmě převážnou část obětí domácího násilí.

Relativnost pojmu násilí: - individuální hodnocení
- historicko-kulturní kontext

Problém svobody a lidských práv

Extremní feminismus

Příklad:

Sandra byla vdaná deset let, a více než šest let se na ní manžel dopouštěl násilí. Začalo to týráním emocionálním. Muž ji neustále ponižoval, zakazoval, aby se stýkala se svými přáteli, nedával jí dostatek peněz na domácnost. Pomalu ztrácela zbytky svého sebevědomí. Tehdy ji manžel začal ubližovat víc. Příležitostně Sandru bil, vždy tak, aby to nebylo druhý den vidět. Nikdy nevěděla, kdy ji znovu napadne, a tak žila ve stavu permanentního strachu. Žila ze dne na den a její myšlenky a dlouhodobé plány se vytratily. Poté, co jí muž jednou velice ublížil, našla odvahu a požádala o radu a pomoc místní organizaci pro bezdomovce. Tam Sandře řekli, že ji nemohou ubytovat, protože ztráta obydlí nebyla jejím prvořadým problémem. Na policii se nikdy neobrátila a tak nezískala soudní rozhodnutí ve svůj prospěch. Odrazena prvním neúspěchem se vrátila domů. Její život pokračoval dál v neustálém sledu strachu a bolesti.

Formy:

- ponižování, urážení
- sexuální útoky
- fyzické napadání
- citové ubližování, zraňování
- ekonomické omezování či zneužívání
- sociální izolace

Různost nejen z hlediska forem a intenzity, ale také:

- doby trvání (jednorázové, opakované, dlouhodobé)
- doby vzniku
- typu vztahu - manželství (vč. dětí), jiný vztah

Příčiny:

- osobnost pachatele (agresivita, psychopatie, deprivantství)
- osobnost oběti
- změna ve vztahu - ochladnutí, projev různých zájmů, rozvod (nový partner), handicap, dynamika
- sociální událost - handicap, nemoc, závislost, nezaměstnanost, jiná frustrace
- historicko-kulturní vliv

Obtížnost odhalování :

- policie (?)
- přátelé a známí
- lékař, zdravotnické zařízení
- kněz
- ženské spolky
- specializované instituce
- linky bezpečí, důvěry
- sociální pracovníci

potřeba - umění naslouchat - výcvik

Problém řešení: - obtížnost zrušení vztahu
(citová vazba, děti, strach ze stigmatizace, ekonomická situace, bydlení)

Stav oběti:

Oběti domácího násilí bývají podrobeny zastrašování fyzickou, duševní nebo slovní agresí. Následky takového jednání mohou být :

- strach
- extrémní stres, trauma
- zničená sebeúcta
- deprese a úzkost
- osamění a závislost
- sebeobviňování a pochybování
- nejistota a nevyrovnanost
- pocit viny
- zhoršená schopnost rozhodování
- pocity beznaděje a bezmocnosti

Důsledky:

- fyzické
- psychické
- materiální (ekonomické)
- sociální (byt, zaměstnání, ztráta statusu)
- děti

V rodinách, kde jsou ženy zneužívány svými manžely, stávají se druhotnými oběťmi také děti, které se staly svědky domácího násilí. Některé výzkumy uvádějí, že dopad tohoto násilí na děti může být velmi rozsáhlý. Tyto studie tvrdí, že děti mohou prožívat řadu vývojových poruch, které se projevují v jejich chování, citech a v přizpůsobivosti. Proto je nutné zkoumat chování dítěte dříve, než se něho projeví dlouhodobé následky domácího násilí. Když matka odejde před násilím, ochraňuje tak i své děti. Nicméně odchod může být pro děti velmi složitý, neboť musí opustit svou školu a své blízké okolí. Mohou být zmatené a rozčilené ze změny vztahu mezi otcem a matkou. Rodina může trpět ekonomickými těžkostmi a společenským odcizením. Děti mohou potřebovat zvláštní pomoc.

Přístup:

Pracovníci by měli mít na paměti, že oběť žádající o pomoc se cítí velmi často zahanbená, vystrašená nebo odpovědná za dané násilí. Takovéto ženy potřebují podporu, zaměřenou na vybudování jejich vnitřní síly. Potřebují být znovu ujištěny, že nejsou samy, že mnoho jiných žen prodělalo podobné zážitky a že to, co se stalo, na ně nevrhá špatné světlo. Nakonec je nutno zdůraznit, že zneužití nebyla jejich chyba. Základem komunikace s oběťmi domácího zneužívání musí být předpoklad, že nejsou odpovědné za násilí jejich muže. Pracovníci by měli povzbuzovat ženy, aby se rozhodovaly samostatně. Prioritou je ovšem bezpečnost. Pracovníci mohou pomoci ženě tak, že jí budou nabízet k uvážení různé možnosti. Pracovníci by neměli vnucovat žádné vlastní hodnoty a rozhodnutí, ani by neměli odsuzovat ženu za rozhodnutí, které učinila.

Pomoc:

- Materiální pomoc - bezpečné bydlení, péče o dítě, přístup k veřejným službám
- Duševní podpora - rady (krátko- nebo dlouhodobé), vedení k rozhodnosti, k sebeoceňování a k sebedůvěře, kurzy o výchově dětí, skupiny vzájemné podpory
- Právní pomoc týkající se - dětí a jejich opatrovnictví, majetku, finanční podpory, sociální podpory

Krizová centra, azylové domy:

Ženy potřebují umožnit přístup k střediskům řešícím krizovou situaci. Služby takovýchto středisek zahrnují:

- krizové zásahové týmy
- krizové telefonní linky
- možnosti ubytování v krizové situaci
- dopravní spojení
- zákony dovolující přemístit buď oběť nebo pachatele z jejich domova

Zaměstnanci krizových zásahových týmů (mohou se skládat i z dobrovolníků) musí být speciálně vyškoleni, jak reagovat na domácí zneužívání.

Efektivní zásah v krizové situaci spočívá v:

- zajištění bezpečnosti oběti
- vyslechnutí příběhu a projevení důvěry (pro posílení oběti je důležité, aby jí pracovníci věřili)
- zajištění odpovídající formy pomoci a podpory

Intervenční centra

(Novela zákona č.100/1988 Sb. O sociálním zabezpečení platná od 1.1.2007)

Pomoc osobám ohroženým násilím

§74a

(1) Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

(2) Součástí pomoci podle odstavce 1 je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi, intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci,

{3) Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu, (Tato novelizace nabývá účinnosti 1. ledna 2007.)

§74b

(1) Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle zvláštního právního předpisu; tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o

- provedených úkonech. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu,
- (2) intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu, jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním.
- (3) V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí, Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost.
- (4) intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc. (Tato novelizace nabývá účinnosti 1. ledna 2007.)